

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulvm XVIII. Cùm olim, Frater.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

superiori Domino, signum manifestum est quod qui ibi degit, jurisdictionem territorialem, de qua locuti sumus, nequaquam habeat, quod ex hoc cap. colligitur.

CAPITVLVM XVIII.

Cùm olim, Frater.

PARAPHRASIS.

Episcopus Lucanus apud Sedem Apostolicam controversiam habuerat cum Abb. & Monachis Saluatoris de Ficheto super jurisdictione spirituali in plebem, & Sacerdotum in Capellis adiacentibus institutionem, aliâque Episcopalia jura. Episcopus Actor ad fundandam intentionem suam allegabat jus commune, cuius auctoritate uniuersa spiritualia intra Diocesim ad ipsum, tanquã Ordinarium spectare censebantur. Insuper Arbitrorum pronunciatam sententiam, siue laudum suæ intentioni assistere dicebat. Sed ad elidendam intentionem Episcopi, Abbas Gregorij VIII. priuilegium arbitrio illo longè antiquius exhibuit, per quod Monasterium vnâ cum plebe & Capellis ab Episcopo exemptum & liberatum videbatur. Sed & aliorum Pontif. priuilegia ante illud arbitrium concessa idem protulit, quibus exemptio data videbatur; sed quidquid sit de priuilegiis istis, quandoquidem Abbas iam sufficienter ostendit, quod Monasterium suum super institutionibus, ac destitutionibus Plebani, Clericorum, insuper Baptismo ac pœnitentia in culpis leuioribus, sepultura, decimarum perceptione ac diuinis officiis celebrandis tam in plebe, quàm in Capellis, excommunicationis, & interdictionis sententias ferendo, & absoluendo præscriptione munitum sit. Ideò Innoc. III. Abbatem ab impetitione Episcopi absoluit, super iam dictis articulis, silentio perpetuo imposito ipsi Episcopo, at verò circa alios omnes articulos ad jus Episcopale pertinentes circa plebem & Capellas secundum tenorem arbitrij pro Episcopo lati Abbatem condemnat.

S V M M A R I V M.

1. Episcopus habet intentionem fundatam super iure parochia, capellis seu filialibus annexis, & aliis iuribus spiritualibus intra suam diocesim.
2. Jura Episcopalia à Prælato inferiore per præscriptionem acquiri possunt, etiã quoad institutionem curatorum, aliorumque ministrorum.
3. Ex eo quod possit Sacerdos diocesanos à peccatis absolueri, non sequitur, quod etiam possit à reseruat. Episcopo.
4. Ad possessionem & præscriptionem juris aut jurisdictionis vniuersalis sufficit exercere actum in vno aliquo genere cum intentione habendi possessionem omnium coniuertorum.
5. Limitatur: Nisi alius sit in possessione iurium.
6. Prælati compromittere & transigere potest super parochiis, aut capellis de quarum exemptione controuersia est.

Not. I. Episcopus super iure Parochiæ seu spirituali cura plebis & Capellis seu filialibus annexis, aliisque iuribus spiritualibus intra diocesim suam habet intentionem fundatam. cap. Cùm Venerabili. 7. de religiosis domibus. Quemadmodum talia jura quorũ plura hic enumerantur, Episcopalia dicuntur & diocesalia, quia spectato communi iure, ad Episcopum loci, seu diocesani iure, ad Episcopum loci, seu diocesani pertinent, alij autem intra diocesim degentes Prælati licet ordinariam jurisdictionem habeant, & quanquam speciali iure priuilegij, aut præscriptionis exempti sint, siue quoad suas personas & Clericos, aut Religiosos Ecclesiæ suæ, siue etiam quoad curam plebis sibi subiectæ, ita vt nomen Ordinarij loci ipsis competat. iuxta c. 3. iuncta Gl. verb. locorum. de offic. ordin. in 6, tamen Diocesani appellari non solent, sicut constat ex Clement. I. iuncta Gl. verb. Diocesani. de iure Patronat. & ostendit hic Alex. n. 3.

Not. II. Jura Episcopalia à Prælato inferiore per præscriptionem acquiri possunt etiam quoad institutionem Curatorum aliorumque ministrorum. Ita sumitur ex hoc c.

Veniens.

PARAPHRASIS.

Controversia fuit inter Abbatem S. Martini de Pannonia & Vesprimensem Episcopum super decimis & aliis quibusdam juribus spiritualibus Simagiensis Parochiæ & Comitatus; Abbas postulabat, ut Episcopus nec per se, nec per alium impediatur, quo minus decimas ex illis locis percipiat, secundum privilegium Pape Paschalis & S. Stephani Regis. Episcopus vero decimas illas quippe intra diocesis sue terminos constitutas, ab Abbate, qui eas detinebat, restitui petebat, nisi iure speciali eas sibi competere demonstraret (quæ fuit legitima petitio iuxta *c. 2. de rest. spoliat. in 6. & c. 1. h. tit. in 6.* Quod vero ad alia jura Episcopalia attinebat, producta fuerunt privilegia à Paschali & Alexand. Pontificibus Monasterio concessa, in quibus continebatur, quod Clerici dictarum Ecclesiarum & Capellarum ad Monasterium pertinentium, Chrisma, Oleum sacrum, consecrationes Altarium & Basilicarum, ordinationes item Clericorum, qui ad sacros Ordines promovendi essent, à Diocesano videlicet Episcopo Vesprimensi peterent, si is Catholicus esset, & in communionem cum Ecclesia Romana permaneret, atque ea, quæ dicta sunt, gratis, & sine ulla prauitate exhibere veller, alioquin à quolibet alio Præsule seu Episcopo Catholico recipere possent.

Sed aduersus hæc privilegia Abbas allegauit aliud postea à Clemente Papa concessum privilegium, in quo amplius quid Monasterio tributum erat. Sed Innoc. III. hæc responderet, privilegium istud non rectè allegari, cum id prioribus privilegiis non deroget, quippe nullam de iis mentionem faciens, præsertim cum in privilegio Clementis inserta sint verba: *Saluis institutionibus Romana Ecclesia, eiusque legatorum.* Neque etiam obstat præ-

& tradit Abbas in *cap. Auditis. n. 7. ibid. Felin. n. 2. hoc tit.* Idem Abb. super hoc *cap. n. 4.* ubi ait, extendendum etiam esse id ad non exemptos, quod & ipsi Clericorum institutione ac destitutionem præscribere possint.

3. Not. III. Si alicui Sacerdoti per privilegium, aut præscriptionem competat, ut possit Diocesanos à peccatis absolvere, non idè consequens est, quod possit etiam absolvere à culpis illis grauioribus, quas Episcopus sibi reseruat, ut colligitur ex *cap. 2. de penit. in 6.*

4. Not. IV. Licet ad acquirendam possessionem ac præscriptionem juris aut Iurisdictionis universalis sufficiat exercere actum in vno aliquo genere cum intentione capiendi ac habendi possessionem omnium cōjunctorum, argumento. *l. 3. §. 1. ff. de acquirenda possessione.* & indicat Innoc. in *c. 1. de Relig. domib. Abb. hic n. 6.* Excipi tamen debet nisi alius sit in possessione iurium, tunc enim locum habet Regula, quod non plus aliquis præscribit, nisi quatenus possidet, uti hæc apparet, & in *cap. Auditis. 13. hoc tit.* ubi videri potest Felin. n. 10.

5. Not. V. Licet Prælatus exemptus promittere, aut transigere non possit super iure exemptionis suæ, aut Ecclesiæ suæ exemptæ, valet tamen compromissum, aut transactio super Parochiis aut Capellis, de quibus controversia est, num Episcopo subiectæ sint, an vero ab eius iurisdictione liberatæ, Prælato exempto pleno iure subijciantur, uti etiam colligitur ex *cap. Cum tempore. 5.* ubi docui *not. 1. de arbitris*; nam in tali casu per se ac principaliter non agitur de iure Ecclesiæ Romanæ, sed de iure ipsius. v. g. Monasterij, aut Collegiæ Ecclesiæ. Quamobrem si contra tale jus 40. annis ab Episcopo præscriptum non sit, non poterit Ecclesiæ exempta se defendere allegatione Rom. Ecclesiæ, cui minor, quàm centum annorum præscriptio obesse non possit; quamvis si agatur de præscriptione contra exemptionem ipsius Monasterij immediatè subiecti Apostolicæ Sedi, tali modo post 40. annorum cursum defendere se possit, uti hæc notat Felin. n. 3. & docui in *c. Ad audientiam. hoc tit.*